

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «М.С. ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF M.S. v. UKRAINE)
(Заява № 2091/13)

Стислий виклад рішення від 11 липня 2017 року

У вересні 2011 року дружина заявника разом з їхньою малолітньою донькою переїхала до свого дядька, не повідомивши заявника про місцезнаходження дитини. У зв'язку з цим заявник звернувся до Зарічного РВ УМВС України в Сумській області (далі – Зарічний райвідділ міліції) із заявою про встановлення місцезнаходження його доньки. 01 грудня 2011 року заявник знайшов її у дитсадку в селі, де проживала його дружина, та одразу перевіз дитину до своєї квартири.

Наступного дня було проведено судово-медичне обстеження доньки заявника, в результаті якого на її тілі були зафіксовані легкі тілесні ушкодження. Незважаючи на численні заяви заявника про порушення міліцією кримінальної справи щодо його дружини за фактами стверджуваного викрадення і завдання дитині тілесних ушкоджень, у порушенні кримінальної справи було відмовлено.

У березні 2012 року мати заявника знову звернулася до правоохоронних органів із заявами про порушення кримінальної справи у зв'язку із вчиненням колишньою дружиною заявника та її дядьком розпусних дій стосовно доньки заявника. Проте незважаючи на неодноразові вказівки прокуратури дослідити перевірка цих заяв проводилася поверхово і кожного разу міліція закривала провадження у справі у зв'язку з відсутністю складу злочину.

З набуттям новим Кримінальним процесуальним кодексом України від 2012 року чинності заявник, як представник своєї доньки, знову звернувся до органів міліції із заявою про вчинення вказаних розпусних дій стосовно його доньки. У зв'язку з цим було розпочато досудове розслідування. За результатами судово-психіатричної експертизи щодо доньки заявника було встановлено, що дитина не схильна до фантазування. У рамках цього провадження їй було надано статус потерпілої і допитано. Під час допиту дитина пояснила, що у її присутності мати і дядько останньої ходили роздягненими і вчиняли дії сексуального характеру, а також, що дядько залучав до подібних дій і її саму. Незважаючи на свідчення дитини Сумським райвідділом міліції тричі закривалося провадження у справі, але прокуратура у порядку нагляду скасовувала відповідні постанови і повертала справу для проведення додаткового розслідування.

Станом на 2016 рік досудове розслідування у справі ще тривало.

Крім того, у червні 2012 року Зарічний районний суд м. Суми постановив рішення, яким, зокрема, визначив місце проживання дитини разом із матір'ю. Заявник оскаржив це рішення в апеляційному та касаційному порядку, однак його було залишено без змін.

До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився, не посилаючись на конкретне положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), що державні органи влади не провели ефективного розслідування стверджуваного вчинення розпусних дій щодо його малолітньої доньки. Також заявник скаржився за статтею 6 Конвенції, що національні суди визначили місце проживання його дитини неналежним чином. Європейський суд вирішив розглядати скарги заявника за статтею 8 Конвенції.

Розглянувши скарги заявника на непроведення державними органами ефективного розслідування стверджуваного вчинення розпусних дій щодо його малолітньої доньки, Європейський суд зазначив, що протягом семи місяців державні органи розглядали скаргу заявника лише в рамках дослідчої перевірки, що не відповідає принципу ефективного засобу юридичного захисту. Провадження було розпочато тільки через два роки після вчинення стверджуваного злочину щодо доньки заявника. Така затримка звала нанівсць ефективність подальшого розслідування. Крім того, під час розслідування дитина повторила свої показання, які вона надавала ще у квітні 2012 року, тобто приблизно через півтора роки після стверджуваних подій. Європейський суд звернув увагу, що відповідно до Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства допит дитини у справах такого типу має проводитися без необґрунтованої затримки. Також Європейський суд вказав, що незважаючи на неодноразові вказівки слідчому негайно прискорити розслідування, воно триває вже більше трьох років. Враховуючи значні недоліки та неналежне розслідування справи Європейський суд дійшов

висновку, що органи влади не виконали свого позитивного обов'язку провести ефективне розслідування у цій справі та забезпечити належний захист приватного життя дитини заявника. і констатував порушення статті 8 Конвенції у цьому зв'язку.

Європейський суд розглянув скаргу заявника щодо неналежного визначення національними судами місця проживання його доньки і, враховуючи тілесні ушкодження, зафіксовані на тілі дитини у грудні 2011 року, зазначив, що з огляду на матеріали справи твердження заявника про наявність ризику фізичного насильства щодо його доньки не були безпідставними. У зв'язку з цим національні суди мали досить ретельно розглянути та врахувати конкретні обставини цієї справи з метою найкращого забезпечення інтересів дитини під час вирішення питання про піддання її підвищеному ризику порушення особистої недоторканності і безпеки у разі проживання з матір'ю. Європейський суд дійшов висновку, що підстави, на які посилалися національні суди при визначенні місця проживання доньки заявника, не можна вважати «належними та достатніми» і констатував порушення статті 8 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1 *Оголошує* заяву прийнятною;

2. *Постановляє*, що було порушення статті 8 Конвенції у зв'язку з відсутністю ефективного розслідування стверджуваного вчинення розпусних дій щодо дитини заявника;

3. *Постановляє*, що було порушення статті 8 Конвенції у зв'язку з визначенням місця проживання дитини заявника;

4. *Постановляє*, що

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, що мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:

(i) 7 000 (сім тисяч) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись,

(ii) 27 (двадцять сім) євро компенсації судових та інших витрат та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватись;

(b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»